

Anotace rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva

Rozsudek ze dne 21. března 2024 ve věci č. 10103/20 – *Sieć Obywatelska Watchdog Polska proti Polsku*

Senát první sekce Soudu šesti hlasy proti jednomu shledal, že došlo k porušení svobody přijímat informace podle článku 10 Úmluvy v důsledku odmítnutí žádosti stěžovatelky, nevládní organizace, o poskytnutí diářů dvou soudců ústavního soudu, u nichž existovalo podezření, že se sešli s osobou, jejíž případ ústavní soud projednával. Část stížnosti, v níž stěžovatelka brojila proti odmítnutí poskytnout záznamy o vstupu osob do budovy ústavního soudu, byla prohlášena za neslučitelnou *ratione materiae* s Úmluvou, jelikož ta nezaručuje právo na přístup k informacím, kterými orgány nedisponují.

I. Skutkové okolnosti

Stěžovatelkou byla nevládní organizace, jejímž předmětem činnosti je zvyšování transparentnosti o činnosti veřejné správy a justice, jakož i šíření povědomí o dobré správě věcí veřejných. V červenci 2017 podala stěžovatelka u ústavního soudu žádost o informace, kterou se domáhala poskytnutí diářů předsedkyně a místopředsedy tohoto soudu a dále záznamů ohledně vstupu všech osob do soudní budovy v požadovaném období. Učinila tak v reakci na mediální spekulace o údajných schůzkách těchto soudců se stíhaným ministerským úředníkem, o jehož věci měl ústavní soud rozhodovat. Ústavní soud odmítl zpřístupnit požadované informace s odůvodněním, že diáře nejsou úředními dokumenty ve smyslu zákona o svobodném přístupu k informacím. A dále uvedl, že nevede evidenci osob vstupujících do budovy, a proto ani tyto informace nelze poskytnout. Vnitrostátní soudy se s touto argumentací ztotožnily a rozhodly, že diáře soudců ani kniha návštěv nejsou veřejnými dokumenty, které by povinné subjekty byly na základě zákona povinny zpřístupnit, a to mimo jiné z toho důvodu, že právní řád nestanoví povinnost takové dokumenty pořizovat. Navíc běžně obsahují informace o třetích osobách nemajících nic společného s výkonem soudnictví.

II. Odůvodnění rozhodnutí Soudu

K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKU 10 ÚMLUVY

Stěžovatelka tvrdila, že odmítnutí zpřístupnit požadované informace porušilo její právo na přístup k informacím ve smyslu článku 10 Úmluvy.

a) Obecné zásady

Za určitých okolností může „svoboda přijímat informace“ podle článku 10 Úmluvy zahrnovat i právo jednotlivce na přístup k nim. Právo na přístup k informacím a jemu odpovídající pozitivní závazek státu informace poskytnout lze z článku 10 Úmluvy dovodit jen ve dvou specifických případech: 1. byla-li tato povinnost vyslovena v konečném vnitrostátním rozhodnutí nebo 2. představuje-li poskytnutí informace nutný předpoklad pro výkon práva jednotlivce na svobodu projevu.

V projednávané věci šlo o druhou situaci. V takových případech je však vždy třeba vycházet z konkrétních okolností a zohlednit: a) účel žádosti o informace, b) povahu vyžadované informace, c) postavení stěžovatele, a d) zda je informace bez dalšího „přichystaná a dostupná“ (*Magyar Helsinki Bizottság proti Maďarsku*, č. 18030/11, rozsudek velkého senátu ze dne 8. listopadu 2016, 149–170).

b) Použití těchto zásad na projednávanou věc

1. Deník schůzek

Úkolem Soudu není, aby se vyjadřoval k tomu, zda mají být diáře soudců pro účely vnitrostátního práva považovány za veřejné dokumenty. Státy mají v tomto ohledu široký prostor pro uvážení. Nicméně za

specifických okolností projednávané věci, zejména s ohledem na podezření, že se dotyční soudci osobně sešli s jedincem, jehož případ ústavní soud aktuálně projednával, existoval silný veřejný zájem na jejich uveřejnění. Vnitrostátní rozhodnutí, která diáře kvalifikovala jako soukromé listiny nepodléhající zákonu o svobodném přístupu k informacím, tento zvláštní politický kontext případu pominula. Při podání žádosti stěžovatelka vystupovala z pozici hlídacého psa demokracie, jelikož sledovaným účelem bylo ověřit podezření, že se dotyční soudci mohli sejít s ministerským úředníkem, jehož případ ústavní soud právě projednával. Tato informace přitom byla připravená a dostupná. Článek 10 Úmluvy je tedy na požadované informace *ratione materiae* použitelný.

Soud v dalším kroku zkoumal, zda bylo omezení práva stěžovatelky přijímat informace v souladu s druhým odstavcem článku 10 Úmluvy. Odmítnutí žádosti mělo oporu ve vnitrostátním právu. Vnitrostátní orgány ovšem nepředložily žádné argumenty stran cíle, který mělo odepření informací sledovat, ani přiměřenosti tohoto opatření z hlediska takto deklarovaného cíle. Obecně platí, že přístup k určitým informacím může být omezen z důvodu ochrany národní bezpečnosti, včetně ochrany státního tajemství, nebo s ohledem na práva a svobody jiných, soukromý život nevyjímaje. Vnitrostátní orgány však na žádný z těchto důvodů nepoukázaly, což Soudu stačilo, aby konstatoval, že k porušení článku 10 Úmluvy došlo.

2. Záznamy o vstupu do budovy

Podle informací, které stěžovatelka v odpovědi na svou žádost obdržela, ústavní soud nevedl žádné záznamy o osobách vstupujících do budovy. Povinnost takové evidence nevyplývala ani z vnitrostátního práva. Za situace, kdy stěžovatelka nepředložila nic, co by nasvědčovalo na existenci takového záznamu, nezbylo Soud rozhodnout, že se žádost týkala informace, která nebyla připravená a dostupná. V tomto rozsahu stížnost prohlásil za neslučitelnou *ratione materiae* s článkem 10 Úmluvy.

III. Oddělené stanovisko

Polský soudce se ve svém nesouhlasném stanovisku vyjádřil kriticky k existující judikatuře Soudu, která v této oblasti přiznává zvláštní význam a postavení novinářům a nevládním organizacím.